

Exempel på verksamhetsanvisningar för faro- och störningssituationer

1. Allmänt till de boende

Bekanta dig i lugn och ro med de allmänna anvisningarna som finns nedan. Fundera på hur du borde agera vid olika farosituationer. Ta reda på var huvudströmbrytarna för enskilda lägenheter finns och eventuellt nödstopp för vatten och ventilation.

2. Grundläggande uppgifter om fastigheten

Samlingsplats

Nödavstängning av ventilationen

Huvudavstängning av vatten

Huvudströmbrytare

Huvudavstängning av gas

Manöverdon för öppnande av rökluckor

Brandlarmanläggningen

Skyddsrum: i fastigheten

Allmänt skyddsrum

Blanketten är en modellblankett som producerats av Räddningsbranschens Centralorganisation i Finland, och kan användas som modell för en bostadsbyggnads räddningsplan. Blanketten följer inrikesministeriets publikation Räddningsplan för bostadsfastigheter 2/2012.

Mera information om räddningsplanering: www.spek.fi

4. Uppgifter och ansvar

Husbolagets styrelse har utsett bostadshusets säkerhetspersonal till följande uppgifter:

Uppgift	Person/lägenhet	Telefon
Säkerhetschef		
Trapphus /husansvariga		
Personer med kunskap i förstahandssläckning		
Personer med kunskap i nödförsta hjälpen		
Skyddsrummets skötare		

5. Verksamhetsanvisningar vid farosituationer

5.1 Att göra nödanmälan och vägleda hjälpen till platsen

Ring nödnumret vid brådskande, verkliga nödsituationer där liv, hälsa, egendom eller miljö är hotade eller om det finns fara för det eller om det finns skäl att misstänka det. Ring nödnumret också när du vill anmäla ett pågående brott till polisen. Ifall du tvivlar om det fråga om en nödsituation eller inte är det alltid bättre att ringa än att låta bli. Ring hellre nödsamtalet alltid lite för tidigt än för sent.

Nödanmälan

1. Ring 112.
  2. Berätta vilken ort och noggrann adress.
  3. Berätta vad som har hänt.
  4. Svara på frågorna.
  5. Avsluta samtalet först när du får lov att göra det.
  6. Vägled hjälpen till platsen på ett synligt sätt.
- En av de som sköter om vägledning borde vara på vägen vid infarten till gården. Ifall det finns flera infarter till gården borde det finnas personer som vägleder vid varje infart eller så att man kan se de andra infarterna.
  - När du ser hjälpen anlända, **vifta med armarna ovanför huvudet** för att signalera att du vet vart hjälpen behövs. Vägled med handtecken vidare till följande vägledare.
  - Den som vägleder måste synas så att hjälpen som anländer ser honom. Vifta med armarna och använd ficklampa, varselväst, reflex e.d. vid mörker.
  - För att säkra snabbaste rutten för hjälpen att nå fram, är det bra att det finns en som vägleder vid rätt ingång så att hjälpen säkert hittar fram.
  - Vid brand, fundera noggrant på förhand hur du muntligt vägleder hjälpen fram till platsen: hur många trappor och vilken dörr osv. så att hjälpen direkt och snabbt hittar rätt plats.

Ring inte nödnumret gällande saker som inte är brådskande eller för att få information. Detta gäller även vid olika störnings- och undantagssituationer då samtal som gäller förfrågningar kan stocka nödnumret.

Sträva efter att hålla utomstående på avstånd vid olycksituationer.

5.2 Bränder

Utgångsläget är att alla byggnader alltid byggs så att de är säkra. Användarna har ansvar för att hålla byggnaderna säkra när vi använder dem.

Säkerhetssystem som används i byggnaden i händelse av en brand:

- Hinderfria utrymningsvägar och skyltar för dem
- Säkerhetsbestämmelser, anvisningar för besökare
- Säkerhetsanvisningar uppsatta på väggen
- Utbildning/inskolning av de boende och verksamhetsidkarna
- Förstahandssläckare och skyltar för dem service regelbundet
- Funktionen för brandsektionering och branddörrar.

Vid en brandsituation är det skäl att agera snabbt, konsekvent och lugnt.

Verksamhetsanvisningarna kan inte sättas i viktighetsordning, utan ordningsföljden beror på situationen. Till exempel vid en liten brand eller en begynnande brand lönar det sig att släcka omedelbart om det är säkert. På det viset kan man undvika stora skador. Det är viktigt att alltid rädda människor som är i fara, utan att utsätta sig själv för fara. Vid en brandsituation är det den som först observerar situationen som ska agera.

Verksamhetsanvisningar vid en brandsituation

RÄDDA

- Ifall det brinner i lägenheten eller finns rök där: Rädda dig och de som är i fara.
- Varna de andra genom att ropa.
- Andas inte rök (röken vid en brand är mycket giftig). Ifall du hamnar i ett rökfyllt utrymme, rör dig lågt.
- Vägled andra personer ut genom att använda en säker utrymningsväg. Det går att ta sig ut utan nyckel via alla reservutgångar som har märkts ut. Använd aldrig en rökfylld utrymningsväg. Använd inte hissen.
- Stäng alltid alla dörrar efter dig. Varje stängd dörr hindrar en brand från att spridas.
- Meddela genast till räddningsmyndigheten ifall någon fattas. Gå inte in på nytt eller försök rädda på egen hand.
- Avlägsna dig först när du får lov att göra det.
- Ifall det inte är din lägenhet som brinner är det sannolikt att säkraste platsen är egen lägenhet, eftersom trappuppgången kan fyllas med giftig rök på några sekunder.
- Stäng dörrar och fönster i din lägenhet, täta dörrspringor till exempel med fuktade handdukar så att röken inte slipper in. Vädra vid behov din egen lägenhet. Ifall det finns rök i utrymmet, håll dig lågt.
- Vänta på räddningspersonalen. Meddela vid behov var du befinner dig till räddningspersonalen genom att ropa från fönstret eller balkongen eller ring 112.

RING 112

- Se punkten om att göra nödanmälan och vägleda hjälpen fram.

SLÄCK

- Släck om det är säkert att göra det. Det är sannolikt att förstahandssläckning minst fördröjer branden från att utvecklas fastän den inte slocknar helt.
- Andas inte giftig rök! Håll alltid andningsvägarna nedanför röken.

BEGRÄNSA

- Stäng dörrar och fönster. Varje stängd dörr fördröjer brandens spridning.
- Ta bort lättantändliga föremål och brandfarliga ämnen.
- Skydda känsliga och viktiga maskiner och anordningar från vattenskador e.d.

VÄGLED

- Se punkten om att göra nödanmälan och vägleda hjälpen fram.

Tänk efter före du agerar, äventyra inte din egen säkerhet!

5.3 Nödförsta hjälpen

Hjärnans förmåga att klara sig utan syre så att det uppstår skador försvagas med 10 % för varje minut. Det vill säga att efter 10 minuter är möjligheterna matematiskt noll. I en nödsituation är de första minuterna avgörande, då är det kanske endast du som hjälpa. Våga alltså hjälpa! Färdigheterna lärs ut på kurser i nödförsta hjälpen och första hjälpen. Det är nyttigt för var och en att skaffa denna kunskap och friska upp minnet vart tredje år genom att delta i kurserna regelbundet.

I verksamhetsanvisningarna för farosituationer finns korta anvisningar i händelse av att man behöver använda nödförsta hjälpen. Du håller väl dem tillhands även hemma. Du får mera anvisningar av husbolagets säkerhetsorganisation. Bland annat nödförsta hjälpen-anvisningar för några situationer som kan vara ett hot mot människoliv.

5.4 Allmänna farosignalen

Skicket på befolkningsskyddslarmet testas första måndagen varje månad kl. 12.00. Kontrollera regelbundet om ljudsignalen hörs inomhus i bostaden eller på bostadsfastighetens gård. Provsignalen är en jämn ljudsignal vars längd är sju sekunder. Allmänna farosignalen är ett en minut långt stigande och fallande ljud, där sirenljudet stiger och sjunker i sekvenser som är 7 sekunder.

Ifall myndigheterna slår larm med allmänna farosignalen är det sannolikt fråga om en farosituation med gas, strålning eller något annat som kräver att man söker skydd inomhus. Att söka skydd vid strålolyckor och att ta en jodtablett är tillräckliga åtgärder även vid svåra kärnkraftsolyckor, förutom om man befinner sig på mindre än 20 km avstånd från kraftverket där olyckan har inträffat.

Vilken orsak det än är till situationen är verksamhetsanvisningarna de samma i början: förflytta dig omedelbart inomhus. Man informerar om allmänna farosignalen förutom med befolkningsskyddslarmet även med text på alla radiokanaler och med löpande text i TV-rutan.

När du hör allmänna farosignalen, agera enligt följande

- Förflytta dig inomhus och stanna där. Undvik våningar som är belägna under jord eftersom giftiga gaser kan vara tyngre än luft och samlas i källarvåningar.
- Stäng dörrar och fönster, stäng av maskinell ventilation (ta på förhand reda på var den finns).
- Lyssna på radio och teve för att få tilläggsanvisningar.
- Undvik att använda telefonen så att förbindelserna inte blir överbelastade.
- Inomhus är du i säkerhet.
- Avlägsna dig inte från området annat än på uppmaning av myndigheterna.

Ifall du är utomhus och inte kan ta dig inomhus

- Skynda dig undan gasmolnet genom att gå i vindens tvärriktning.
- Sträva efter att gå till en plats som ligger högt, till exempel en backe.
- Undvik att bli andfådd så att din andning inte blir snabbare.

Faran över-signalen är en obruten jämn ljudsignal vars längd är en minut.

Säkerhetspersonalens uppgifter

- Äventyra inte din egen säkerhet när du sköter dessa uppgifter.
- Försäkra dig om att alla ytterdörrar och fönster är stängda.
- Försäkra dig från ett fönster att alla har förflyttat sig inomhus från gården.
- Försäkra dig om att maskinella ventilationen är avstängd.
- Försäkra dig även om att alla som befinner sig inomhus är medvetna om allmänna farosignalen.
- Lyssna på radio eller se på TV för att få noggrannare anvisningar och ta reda på eventuell orsak till varför allmänna farosignalen har getts.
- Ge vid behov instruktioner för att täta rummen.
- Lugna ner människor. "Inomhus är vi i skydd."

När strålfara hotar

- Agera till att börja med enligt anvisningarna för allmänna farosignalen.
- Ifall det framkommer att det är fråga om strålfara: förflytta er till mitten av byggnaden och/eller till källarvåningen. Även skyddsrummet kan användas. Vid gasfara ska du inte gå till skyddsrummet, eftersom den farliga gasen kan samlas i källarvåningar.
- Ta jodtabletter först när myndigheterna uppmanar att göra det (radio och TV).
- Skydda livsmedel som används i förslutningsbara påsar och i täta kärl.
- Undvik att röra dig utomhus. Ifall du blir tvungen att gå ut, skydda dig med heltäckande klädsel som täcker huden, t.ex. med regnställ och skydda andningsvägarna med andningsskydd eller en handduk. När du kommer in ska du lämna förorenade kläder i tamburen och tvätta dig ordentligt.

5.5 Efter farosituationer

Ifall det har skett en skada i ditt hem eller i en fastighet du äger, där egendom har blivit förstörd (eller det har inträffat allvarliga personskador):

- Kontakta disponenten och serviceföretaget samt bostadshusets styrelseordförande för att sköta om fastighetsförsäkringssakerna.
- Ifall det är fråga om ett brott eller misstanke om det eller en stor brandskada, anmäl även saken till polisen. Be att få en kopia av anmälan för försäkringsbolaget (brottsanmälan eller polisens undersökningsprotokoll).
- Kontakta omgående eget försäkringsbolag (hem- eller brandförsäkring). Försäkringsbolagets granskning måste göras innan reparationsarbetena påbörjas. Gör dig inte av med skadad egendom innan skadegranskningen. I samband med skadegranskningen och ersättningsbehandlingen kommer man överens om ersättning för den skadade egendomen. Vid bränder där antändningsorsaken är oklar måste man ha lov av polisen för att flytta egendomen.
- Ifall du inte kan övernatta i ditt hem, ta reda på var du tillfälligt kan vara över natten. Kom på förhand överens med ditt försäkringsbolag om kostnader för tillfällig inkvartering. Det är eventuellt inte möjligt att vistas i utrymmet som har brunnit på grund av polisens undersökningar och eventuella skadliga gaser. Ta med dig bl.a. nycklar, identitetsbevis/pass, personliga mediciner, bank- och kreditkort, personliga koder till bankkonton, betyg och fotoalbum.
- Förhindra tilläggsskador Försäkra dig om att man sköter om efterbevakning och inbrottskydd i utrymmet. Det går att komma överens om saken t.ex. med disponenten. Skydda egendomen från yttre skadegörelse, stöld och från att bli våt.
- Gör snarast möjligt en förteckning över din förstörda eller skadade egendom. Vid bränder kan löseegendom vanligen rengöras från sot och röklukt, likaså kan egendom som blivit våt tvättas och torkas av ett professionellt företag.

- Använd auktoriserade företag som är specialiserade på skadeskydd, www.vahinkopalvelut.net.

Fastighetsförsäkringen är avsedd för att ersätta skador som uppkommit på konstruktionerna. En hem- eller brandförsäkring är avsedd för att ersätta din lösegendom.

Sköt om din hälsa efter en brand: Ifall du har andats in brandgaser på brandplatsen och har illamående, sök dig till jourande hälsovård.

Att bli offer för ett brott eller en brand eller en annan stor skada i hemmet kan vara en skakande upplevelse. Både offret, anhöriga, hjälpare och ögonvittnet kan vara i behov av psykiskt stöd efter en olycka. Det lönar sig att söka utomstående hjälp. Psykisk eftervård hjälper att behandla reaktioner och lidande, underlättar den ångest som en olycka orsakar samt förebygger stressreaktioner senare.

Brottsofferjouren erbjuder psykiskt stöd, juridisk rådgivning och praktisk hjälp. Tjänsterna är riktade till offer för olika typer av brott. Att göra en brottsanmälan är inte ett villkor för att få tillgång till tjänsterna.

Ett inbrott i hemmet orsakar känsla av otrygghet och oro under en lång tid efter händelsen. Känsla av otrygghet och rädsla efter ett inbrott i hemmet kan till och med ändra offrets livsstil på ett avgörande sätt genom att begränsa offrets möjlighet att röra sig utanför hemmet. Det är speciellt viktigt att behandla händelsen med barn, eftersom de bl.a. kan bli rädda att vara ensamma hemma."

Källa: <http://www.haaste.om.fi/15461.htm>: "Rikoksen uhreille tukea ja tietoa"

Psykisk eftervård och diskussionshjälp erbjuds lokalt och riksomfattande av bl.a.

- hälsovårdscentraler och sjukhus
- krisgrupper och -centraler
- företagshälsovården
- socialbyråer
- församlingar (grupper för psykiskt stöd, diakonijouren) och kyrkans riksomfattande Samtalstjänst 010 190 072 (sön.–tor. 18–01, fre.–lör. 18–03)
- familjerådgivningar
- mentalvårdsbyråer
- brottsofferjouren, Hjälpande telefon 020 316 116 (mån.–tis. kl. 12–21, ons.–fre. kl. 17–21)
- Föreningen för mental hälsa i Finland, riksomfattande kristelefon 010 195 202 (mån.–fre. kl. 9–06, lör. 15–06, sön. 15–22)
- www.tukinet.fi är en kriscentral som fungerar på webben

Kontakt med social- och krisjouren fås vid behov genom att ringa nödnumret 112.

- Röda korsets larmgrupp erbjuder finländare materiellt och psykiskt stöd under de första dygnet vid olyckor och andra speciella situationer. Det är en del av Frivilliga räddningstjänstens organisation och larmsystem. Även församlingens diakoniarbetare hjälper de som är i en akut nödsituation.